

Sygn. akt II Ca 631/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Robert Bury
Sędziowie:	SO Marzenna Ernest (spr.) SO Tomasz Szaj
Protokolant:	st. sekr. sąd. Dorota Szlachta

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 maja 2014 roku w S.

sprawy z powództwa (...) **Spółki Akcyjnej w W. i E. K.**

przeciwko **Gminie M. S.**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powodów

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie

z dnia 13 marca 2013 r., sygn. akt I C 1283/12

I. oddała apelację,

II. zasądza od powodów (...) Spółki Akcyjnej w W. i E. K. na rzecz pozwanej Gminy M. S. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 631/13

UZASADNIENIE

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i E. K. w pozwie z dnia 23 lipca 2012 roku wnieśli do o uzgodnienie treści księgi wieczystej o nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Szczecinie położonej w S. przy al. (...) z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wykreślenie z działu IV tej księgi wieczystej hipoteki przymusowej kaucyjnej do kwoty 405.402,20 zł wpisanej na rzecz Prezydenta Miasta S. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie XII Wydział Ksiąg Wieczystych z dnia 26 sierpnia 2004 r. Powodowie wnieśli ponadto w razie nieuwzględnienia powyższego o uzgodnienie z rzeczywistym stanem prawnym treści księgi wieczystej o nr KW (...) poprzez zmianę wpisu w dziale IV tej księgi wieczystej w zakresie kwoty hipoteki poprzez określenie, iż hipoteka przymusowa kaucyjna na rzecz pozwanego istnieje do kwoty 82.115,20 zł oraz o zasądzenie kosztów postępowania,

w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazali, że brak było podstaw do dokonania wpisu hipoteki przymusowej na rzecz Gminy M. S. z uwagi na niedopełnienie obowiązku wynikającego z ustawy - ordynacja podatkowa, a mianowicie skutecznego doręczenia decyzji podatkowych ustalających wysokość zobowiązania podatkowego za lata 2001, 2002 oraz 2003 w związku, z czym zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku od nieruchomości we wskazanych wyżej latach nie istnieje. Zdaniem powodów prawidłowe doręczenie decyzji w sprawie podatku od nieruchomości za rok 2000, skutkować by mogło jedynie dokonaniem wpisu hipoteki przymusowej obejmującej tę należność tj. kwotę 82.115,20 zł. Ponadto powodowie podnieśli, że niedopuszczalnym jest ustanowienie jednej hipoteki na zabezpieczenie więcej niż jednej wierzytelności, co ma miejsce w przypadku hipoteki, której dotyczy żądanie i uzasadnia nakazanie jej wykreślenia.

W odpowiedzi na pozew pozwana Gmina M. S. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwana podniosła, że wystosowany wniosek Prezydenta Miasta S. z żądaniem dokonania wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości, której prawo użytkowania wieczystego przysługiwało powodowi był całkowicie zasadny. Podstawą ww. wpisu były decyzje w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości, w których ustalona wartość zobowiązania podatkowego nie została przez poprzednika powodów uiszczona. Decyzje te zostały doręczone użytkownikowi wieczystemu na podany przez niego adres, zatem skoro nie poinformował o jego zmianie doręczenie to uznać należy za skuteczne. Ponadto zdaniem pozwanego dopuszczalne jest ustanowienie jednej hipoteki przymusowej na zabezpieczenie kilku wierzytelności, stanowisko takie znajduje również oparcie w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Pismem procesowym z dnia 18 lutego 2013 roku powodowie wskazali, że na podstawie umowy sprzedaży z dnia 28 grudnia 2012 roku zawartej przed notariuszem K. R. A Nr (...), (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. zbyła swój udział w prawie użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości wraz z udziałem w prawie własności budynków posadowionych na tej nieruchomości na rzecz spółki (...) Spółka Akcyjna w W.. Powodowie wskazali również, że odpowiedni wpis w księdze wieczystej KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, X Wydział Ksiąg Wieczystych został już dokonany i w konsekwencji udział w przedmiotowym prawie użytkowania wieczystego przeszedł na (...) Spółkę Akcyjną w W.. (...) Spółka Akcyjna w W. oświadczył, że chce wejść do sprawy w charakterze powoda w miejsce (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Na rozprawie w dniu 4 marca 2013 r. pozwany wyraził zgodę na wstąpienie w miejsce powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., (...) Spółki Akcyjnej w W..

Obecny na rozprawie w dniu 4 marca 2013 r. pełnomocnik powoda (...) Spółki Akcyjnej w W. podtrzymał dotychczasową argumentację.

Wyrokiem wydanym w dniu 13 marca 2013 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie o sygn. akt I C 1283/12: oddalił powództwo (pkt 1) i zasądził od pozwanych (...) Spółki Akcyjnej w W. i E. K. solidarnie na rzecz powoda kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt 2).

Sąd Rejonowy wydał powyższe rozstrzygnięcie w oparciu o następujący stan faktyczny:

(...) Spółka Akcyjna w W. oraz E. K. są użytkownikami wieczystymi oraz właścicielami budynku na nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr KW (...). W okresie od 12 października 1999 roku do 23 kwietnia 2004 roku prawo użytkowania wieczystego wraz z prawem własności budynku na wskazanej nieruchomości przysługiwało A. M..

Decyzja z dnia 21 stycznia 2000 roku w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości położonej w S. przy al. (...) została wysłana na adres ul. (...) (...)-(...) G. i odebrana przez uprawnioną osobę. Decyzja z dnia 6 lutego 2001 roku w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości za rok 2001 została wysłana na adres ul. (...) (...)-(...) G. i odebrana przez uprawnioną osobę. Na zwrotnym potwierdzeniu odbioru znajduje się pieczęć (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i podpis M. P.. Decyzje z dnia 18 lutego 2002 roku w sprawie wymiaru podatku za 2002 rok

oraz 13 lutego 2003 roku w sprawie wymiaru podatku za 2003 rok zostały wysłane w jednej przesyłce na adres: ul. (...), (...)-(...) G.. Przesyłka była dwukrotnie awizowana w dniach 4 oraz 12 grudnia 2003 roku i nie została podjęta.

A. M. był zameldowany w G. przy ul. (...) w G. w okresie od dnia 1 września 1992 roku do dnia 21 lutego 2003 roku. Natomiast w G. przy ul. (...) zameldowany był dopiero począwszy od roku 2004.

Wysokość podatku od nieruchomości położonej w S. przy al. (...) za lata 1999 - 2003 została ustalona w oparciu o stosowne uchwały Rady Miasta S..

Dnia 7 stycznia 2004 roku Prezydent Miasta S. skierował do Sądu Rejonowego w Szczecinie Wydział XII Ksiąg Wieczystych wnioski o dokonanie we wskazanej wyżej księdze wieczystej wpisu hipoteki celem zabezpieczenia swych należności z tytułu podatku od nieruchomości. Jako podstawę wpisu pozwany wskazał wykaz należności na dzień 6 stycznia 2004 roku oraz cztery decyzje w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości odpowiednio z dnia 21 stycznia 2000 roku, z dnia 6 lutego 2001 roku, z dnia 18 lutego 2002 roku oraz z dnia 13 lutego 2003 roku. W dniu 3 września 2004 roku Sąd Rejonowy w Szczecinie XII Wydział Ksiąg Wieczystych zawiadomił ówczesnych właścicieli, iż postanowieniem z dnia 26 sierpnia 2004 roku w dziale IV wskazanej wyżej księgi wieczystej wpisano hipotekę zgodnie z wnioskiem pozwanego.

W tych okolicznościach faktycznych sąd uznał powództwa za niezasadne.

Sąd wskazał, że istotą sporu było ustalenie czy należy uznać za doręczone ówczesnemu właścicielowi nieruchomości położonej w S. przy al. (...) A. M. decyzje w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości za lata 2001, 2002, 2003 wysłane na adres ul. (...) G. w sytuacji, gdy osoba ta nie była pod tym adresem zameldowana od 22 lutego 2003 r., a nadto decyzja z dnia 6 lutego 2001 roku została odebrana przez osobę, która nie była do tego uprawniona oraz czy dopuszczalne jest ustanowienie jednej hipoteki przymusowej na zabezpieczenie kilku wierzytelności. Zdaniem sądu na obydwa pytania należało udzielić odpowiedzi twierdzącej.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że definicja hipoteki przymusowej zawarta jest w art. 109 ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którą wierzytel, którego wierzytelność jest stwierdzona tytułem wykonawczym, określonym w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym, może na podstawie tego tytułu uzyskać hipotekę na wszystkich nieruchomościach dłużnika. Dodał, że zgodnie art. 776 k.p.c., podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, a tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, chyba że ustawa stanowi inaczej. Natomiast art. 777 § 1 k.p.c., zawiera wyszczególnienie rodzajów tytułów egzekucyjnych, do których niewątpliwie na podstawie pkt. 3 powołanego przepisu należy decyzja administracyjna wydana na mocy przepisów szczególnych, chociażby nie była ostateczna (np. art. 35 § 2 pkt 1 o.p.), w tym również decyzja administracyjna ustalająca wysokość podatku od nieruchomości za dany rok.

Zgodnie z treścią przepisu art. 35 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. ordynacja podatkowa hipoteka przymusowa powstaje przez dokonanie wpisu do księgi wieczystej, z zastrzeżeniem art. 38 § 2, a podstawą wpisu hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja, ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego. Stosownie zaś do przepisu art. 4 powołanej ustawy obowiązkiem podatkowym jest wynikająca z ustaw podatkowych nieskonkretyzowana powinność przymusowego świadczenia pieniężnego w związku z zaistnieniem zdarzenia określonego w tych ustawach. Natomiast zgodnie z przepisem art. 5 ordynacji podatkowej, zobowiązaniem podatkowym jest wynikające z obowiązku podatkowego zobowiązanie podatnika do zapłacenia na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu albo gminy podatku w wysokości, w terminie oraz w miejscu określonym w przepisach prawa podatkowego.

Dalej Sąd wskazał, że art. 21 ordynacji podatkowej określa dwa sposoby powstania zobowiązania podatkowego w zależności od konkretnego podatku, tj. albo z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie zobowiązania albo z dniem doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość tego zobowiązania podatkowego, zaś w drugim przypadku konieczne jest wydanie decyzji podatkowej. W myśl przepisu art. 21 § 1 pkt 1 ordynacji podatkowej zobowiązanie podatkowe powstaje z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania. Kwestie powstania obowiązku podatkowego reguluje również art.

6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych zgodnie, z którym obowiązek podatkowy powstaje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstały okoliczności uzasadniające powstanie tego obowiązku.

W tym zakresie Sąd podzielił zdanie pozwanego, iż obowiązek podatkowy w postaci podatku od nieruchomości powstaje z chwilą zaistnienia zdarzenia określonego w ustawie, a nie jak błędnie przyznał powód w dniu doręczenia decyzji. Jako bezzasadne uznał w rezultacie twierdzenia powodów, iż zobowiązania z tytułu podatku od nieruchomości za lata 2001 - 2003 nie powstały wskutek braku doręczenia decyzji w sprawie podatku od nieruchomości.

Rozstrzygając kwestię samego doręczenia decyzji Sąd przywołał art. 148 ordynacji podatkowej zgodnie, z którym pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy. Pisma mogą być również doręczane w miejscu pracy adresata - osobie upoważnionej przez pracodawcę do odbioru korespondencji. Z przytoczonego przepisu wynika, zdaniem Sądu, iż pisma osobom fizycznym można doręczać w miejscu ich zamieszkania, jak również w ich miejscu pracy. Ponadto za skuteczne należy uznać doręczenie pisma w miejscu pracy adresata, które zostało doręczone osobie upoważnionej przez pracodawcę do odbioru korespondencji. W tym przypadku jako miejsce pracy uważa się, miejsce gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza przez adresata. Należy przy tym pamiętać, że takie upoważnienie nie musi być udzielone na piśmie. W orzecznictwie przyjmuje się, że pracownik, który nie informuje doręczającego, że nie jest upoważniony do odbioru korespondencji oraz dysponuje pieczęcią i potwierdza własnym podpisem odbiór pisma, jest uprawniony do jego odbioru.

Kolejno Sąd wskazał na treść art. 146 ordynacji podatkowej, zgodnie z którym w toku postępowania strona oraz jej przedstawiciel lub pełnomocnik mają obowiązek zawiadomić organ podatkowy o zmianie swojego adresu. W razie zaniebdania tego obowiązku, pismo uznaje się za doręczone pod dotychczasowym adresem, a organ podatkowy pozostawia pismo w aktach.

Mając to na uwadze Sąd stwierdził, że postępowanie podatkowe może być prowadzone na żądanie lub z urzędu, stosownie do art. 165 § 1 ordynacji podatkowej. Z mocy art. 165 § 2 powołanej ustawy, co do zasady, wszczęcie postępowania z urzędu następuje w drodze postanowienia. Wyjątek od tej zasady, na podstawie art. 165 § 5 ordynacji, dotyczy m.in. ustalenia zobowiązań podatkowych, które zgodnie z odrębnymi przepisami ustalane są corocznie, jeżeli stan faktyczny, na podstawie którego ustalono wysokość zobowiązania podatkowego za poprzedni okres, nie uległ zmianie. We wskazanych sprawach nie jest konieczne wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania. Wówczas, jako wszczęcie postępowania należy rozumieć pierwszą czynność skierowaną do strony „na zewnątrz” przez organ. Za taką czynność „wszczynającą” postępowanie należy uznać w szczególności doręczenie stronie decyzji wymiarowej w sprawie podatku od nieruchomości, która następuje po złożeniu przez podatnika informacji zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych tj. zawiadomieniu o przysługującym mu prawie własności, którą składa się na formularzu, którego z kolei elementem jest wskazanie adresu zamieszkania zobowiązanego.

Dalej Sąd nadmienił, że A. M. zamieszkiwał w G. przy ul. (...) oraz prowadził działalność gospodarczą w G. przy ul. (...). Takie adresy podał w złożonej przez siebie pozwanemu informacji po nabyciu prawa własności nieruchomości w 1999 roku. Potwierdzili to również powodowie w pozwie uznając skuteczność doręczenia decyzji z dnia 21 stycznia 2000 roku na adres miejsca pracy adresata przy ul. (...) w G.. Następnie A. M. pomimo zmiany adresu nie zawiadomił po tym fakcie organu podatkowego – Gminy M. S., co było jego ustawowym obowiązkiem, a zatem Sąd uznał, że pisma doręczane pod adresem znanym pozwanej należy uznać jako doręczone skutecznie.

Wobec powyższego Sąd przyjął, że decyzje o wymiarze podatku od nieruchomości doręczone na adres prowadzonej przez A. M. działalności gospodarczej – w jego miejscu pracy, do rąk zatrudnionego tam pracownika dysponującego pieczęcią przedsiębiorcy oraz potwierdzającego własnoręcznym podpisem ich odbiór, zostały doręczone w sposób prawidłowy. Nawet, jeżeli okazałoby się, że A. M. nie prowadził w tym okresie działalności gospodarczej przy ul. (...) w G., to decyzję o wymiarze podatku od nieruchomości na rok 2001 doręczoną na ten adres należy uznać, w ocenie Sądu, jako doręczoną skutecznie na podstawie art. 146 Ordynacji podatkowej. Ponadto kolejne decyzje doręczone pod

dotychczasowym adresem A. M. zostały doręczone prawidłowo, ponieważ nie przekazał on organowi jakichkolwiek informacji o zmianie adresu, do czego był zobowiązany.

Argumentując dalej Sąd podał, że organ podatkowy wydając bądź doręczając podatnikowi decyzję określającą zaległość podatkową lub ustalającą wysokość zobowiązania podatkowego może w oparciu o te rozstrzygnięcie ustanowić hipotekę przymusową na wszystkich nieruchomościach podatnika. Hipoteka przymusowa pełni rolę szczególnego środka egzekucyjnego. Rolą tego środka jest zabezpieczenie realizacji stwierdzonej tytułem wykonawczym wierzytelności przez obciążenie nieruchomości dłużnika hipoteką. Problem prawny, czy posłużenie się przez ustawodawcę w art. 109 ust. 1 u.k.w.h i art. 35 o.p. liczbą pojedynczą określenia „tytuł wykonawczy”, oznacza, że jedna hipoteka może być ustanowiona na podstawie tylko jednego tytułu wykonawczego był już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. W postanowieniach z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 421/03 oraz z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 224/09, Sąd ten dokonał interpretacji tych przepisów, przyjmując, że z ich treści nie wynika zasada, iż jedna hipoteka może być ustanowiona na podstawie tylko jednego tytułu wykonawczego, a istnienie kilku tytułów prowadzi obowiązkowo do ustanowienia takiej samej ilości hipotek. Nie uprawnia do takiej wykładni użycie w tych przepisach liczby pojedynczej określenia "tytuł wykonawczy", gdyż jest to powszechnie stosowany techniczny sposób redagowania przepisów prawnych. Wykładni takiej nie uzasadnia też istota ani cel instytucji hipoteki przymusowej. W orzeczeniach tych podkreślono, że ustanowienie jednej hipoteki, obejmującej kilka tytułów wykonawczych, nie narusza ani interesu dłużników, ani wierzycieli, a za zastosowaniem takiego rozwiązania przemawiają dodatkowo względy pragmatyzmu i racjonalności.

Zdaniem Sądu przepis art. 109 ust. 1 u.k.w.h. nie wprowadza, wbrew stanowisku zawartemu w uzasadnieniu powodów, zasady, iż jedna hipoteka przymusowa może być ustanowiona tylko na podstawie jednego tytułu wykonawczego, a istnienie kilku tytułów wykonawczych musi prowadzić do konieczności ustanowienia kilku hipotek. Powołany przepis nie stoi na przeszkodzie ustanowieniu na wniosek wierzyciela, na podstawie kilku tytułów wykonawczych obejmujących jeden rodzaj długów powstałych w kolejnych okresach płatności, jednej hipoteki przymusowej w kwocie wynikającej z zsumowania kwot objętych tymi tytułami. Nie narusza to w niczym ani interesów dłużnika hipotecznego ani wierzyciela hipotecznego (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 r., sygn. akt II CK 421/03). Judykatura kontynuuje ten kierunek orzecznictwa uznając go za zasadny i wskazując nadto na argument, że ustanawianie w takiej sytuacji kilku hipotek odrębnie na podstawie każdego z tytułów wykonawczych byłoby nieracjonalne i niecelowe, albowiem prowadziłyby do tego samego skutku przy zbędnym i uciążliwym zwiększeniu liczby koniecznych czynności biurowych i liczby spraw sądowych oraz wzrostu kosztów postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 224/09).

W ocenie Sądu więc treść art. 109 ust. 1 u.k.w.h., nie wyłącza możliwości ustanowienia na wniosek wierzyciela, na podstawie kilku tytułów wykonawczych obejmujących jednorodny dług powstały w kolejnych okresach płatności, jednej hipoteki przymusowej w kwocie stanowiącej sumę należności z tych tytułów. Jednocześnie sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, podkreślając, że powyższe odnosi się to do jednorodnych wierzytelności publicznoprawnych, które ze swojej istoty są nieprzenoszalne.

Powyższe rozważania doprowadziły Sąd Rejonowy do przekonania, że hipoteka przymusowa kaucyjna, której wykreślenia domagają się powodowie została wpisana zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, prawidłowo określona została również wysokość zobowiązań, których realizację zabezpiecza.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Ponieważ pozwany spór wygrał powodowie winni zwrócić mu poniesione koszty procesu. Koszty te stanowi jedynie wynagrodzenie radcy prawnego ustalone na podstawie § 7 pkt 8 i § 6 pkt 7 powołanego rozporządzenia w kwocie 3.600 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożyli powodowie i zaskarżając go w części co do roszczenia ewentualnego w kwocie 323.287 zł wnieśli o:

1. zmianę punktu I zaskarżonego wyroku przez: uzgodnienie z rzeczywistym stanem prawnym treści księgi wieczystej o nr KW (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Szczecinie XII Wydział Ksiąg Wieczystych dla nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) poprzez zmianę wpisu z działu IV tej księgi wieczystej w zakresie kwoty hipoteki przymusowej kaucyjnej do kwoty 405.402,20 złotych wpisanej na rzecz Prezydenta Miasta S. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Szczecinie XII Wydział Ksiąg Wieczystych z dnia 26 sierpnia 2004 roku, poprzez określenie, iż hipoteka przymusowa kaucyjna na rzecz pozwanego istnieje do kwoty 82.115,20 złotych;

2. zmianę punktu II zaskarżonego wyroku przez: zasądzenie od pozwanego Gminy M. S. na rzecz powodów (...) Spółka z o.o. oraz E. K. solidarnie kwoty 19.096,80 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania przed sądem I instancji,

oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania przed sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Orzeczeniu zarzucili naruszenie:

I. przepisów prawa materialnego, tj.

1. art. 6 ust. 7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w zw. z art. 21 § 1 pkt 2 ordynacji podatkowej poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz przyjęcie, że zobowiązanie podatkowe w podatku od nieruchomości osób fizycznych powstaje z mocy prawa, nie zaś z dniem doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość tego zobowiązania;

2. art. 35 § 2 pkt. 1 a) ordynacji podatkowej przez przyjęcie, że istniała podstawa do wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej na rzecz pozwanego z tytułu podatku od nieruchomości za lata 2001-2003, tj. co do kwoty 323.287 zł,

3. art. 146 § 2 o.p. przez jego zastosowanie, co doprowadziło do ustalenia, że decyzje ustalające wysokość zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości za lata 2002-2003 zostały prawidłowo doręczone,

4. art. 148 § 2 pkt 2 o.p. przez jego zastosowanie i przyjęcie, że decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości za rok 2001 została prawidłowo doręczona;

5. przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz przyjęcie, że decyzje ustalające wysokość zobowiązania podatkowego w podatku od nieruchomości za 2000-2003 rok zostały doręczone prawidłowo, pomimo iż:

a. decyzja za rok 2001 została odebrana przez pracownika spółki, w której właściciel nieruchomości nie był zatrudniony,

b. decyzje za lata 2002-2003 zostały wysłane na nieaktualny adres zamieszkania właściciela nieruchomości.

II. naruszenie przepisów postępowania poprzez błędne ustalenie, że decyzja wskazana w zakresie podatku od nieruchomości z rok 2001 została doręczona pracownikowi spółki, w której był zatrudniony właściciel nieruchomości oraz że przed doręczeniem właścicielowi nieruchomości decyzji, o których mowa w lit. b) toczyło się postępowanie administracyjne z jego udziałem.

W uzasadnieniu apelacji powodowie wywodzili, iż sprzeczne z prawem są ustalenia sądu I instancji w zakresie momentu powstania zobowiązania podatkowego osób fizycznych w podatku od nieruchomości. W podatku od nieruchomości wprowadzono dwa sposoby powstawania zobowiązań podatkowych, tj. zarówno z mocy decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego, jak również z mocy samego prawa. Jeżeli podatnikami są osoby fizyczne, zobowiązanie podatkowe powstaje z mocy decyzji ustalającej to zobowiązanie, czyli zgodnie z przepisem

art. 21 § 1 pkt 2 ord. pod. Wyraża to ustawodawca przepisem art. 6 ust. 7 u.p.o.l. Stosownie do tej regulacji podatek od nieruchomości na rok podatkowy od osób fizycznych, z zastrzeżeniem ust. 11, ustala w drodze decyzji organ podatkowy właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotów opodatkowania. Podatek ten ustala się na każdy rok podatkowy, a więc organ podatkowy wydaje w każdym roku decyzję ustalającą wysokość zobowiązania podatkowego (P. B., Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych. Komentarz, LexPolonica).

W ocenie apelujących, skoro jedynym właścicielem i posiadaczem nieruchomości była osoba fizyczna, to zastosowanie znajduje art. 6 ust. 7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych stanowiący wyraz powstania zobowiązania podatkowego w sposób określony w art. 21 § 1 pkt 2 Ordynacji podatkowej.

Wskazali dalej, że zobowiązanie podatkowe osób fizycznych w podatku od nieruchomości powstaje z dniem doręczenia im decyzji ustalającej wysokość tegoż podatku. Kluczowym dla sprawy pozostaje zatem ocena, czy decyzje ustalające ów podatek za lata 2001-2003 zostały skutecznie doręczone właścicielowi nieruchomości. W tym zakresie podkreślili, że decyzja z dnia 6 lutego 2001 roku w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości za rok 2001 została odebrana w dniu 7 marca 2001 roku przez Panią M. P. w imieniu spółki Inwestor Spółka z o.o. z siedzibą w G. na ul. (...). Wskazana osoba nie była upoważniona do odbioru decyzji przez A. M., a powyższe miejsce nie było miejscem pracy podatnika, w każdym razie nie wynika to w żaden sposób z potwierdzenia odbioru. Ówczesny (...) - nie był pracownikiem spółki Inwestor sp. z o.o. Pracownica tejże spółki nie była, zatem upoważniona do odbioru kierowanej do niego korespondencji w oparciu o art. 148 § 2 pkt 2 ordynacji podatkowej. W przekonaniu powodów zastosowania nie mógł także znaleźć art. 149 ordynacji podatkowej, który stosuje się do doręczania pism w miejscu zamieszkania podatnika, we wskazanym zaś okresie A. M. zamieszkiwał w G. przy ul. (...). W oparciu o powyższe wskazali, że decyzja ustalająca podatek od nieruchomości za 2001 rok została doręczona osobie nieuprawnionej do odbioru korespondencji w imieniu A. M.. Wobec niedoręczenia jej podatnikowi, zobowiązanie podatkowe z tego tytułu nie powstało.

Apelujący zarzucili sądowi błąd także w ustaleniu, że w sprawie zaistniały okoliczności umożliwiające zastosowanie art. 146 § 2 ordynacji podatkowej. Przepis ten bowiem znajduje zastosowanie wyłącznie do przypadków, w których toczy się już postępowanie z udziałem podatnika nie zaś do sytuacji przed jego wszczęciem. Dodali, że postępowanie podatkowe może być wszczęte na żądanie strony lub z urzędu, stosownie do art. 165 § 1 Ordynacji. Z mocy art. 165 § 2 Ordynacji, co do zasady, wszczęcie postępowania z urzędu, następuje w drodze postanowienia. Wyjątek od tej zasady, na podstawie art. 165 § 5 Ordynacji, dotyczy m.in. ustalenia zobowiązań podatkowych, które zgodnie z odrębnymi przepisami ustalane są corocznie, jeżeli stan faktyczny, na podstawie którego ustalono wysokość zobowiązania podatkowego za poprzedni okres, nie uległ zmianie. Innymi słowy, we wskazanych sprawach, nie jest konieczne wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania. Wówczas, jako wszczęcie postępowania należy rozumieć pierwszą czynność skierowaną do strony „na zewnątrz” przez organ. Za taką czynność „wszczynającą” postępowanie należy uznać w szczególności doręczenie stronie decyzji wymiarowej w sprawie podatku od nieruchomości.

Podali w dalszej części, że z art. 146 § 1 Ordynacji podatkowej wynika natomiast, że strona oraz jej przedstawiciel lub pełnomocnik mają obowiązek zawiadomić organ podatkowy o każdej zmianie swego adresu (w tym adresu elektronicznego) już po wszczęciu postępowania podatkowego. Za takim rozumieniem przemawia użyte przez ustawodawcę sformułowanie „w toku postępowania”. Zatem jeśli strona zmienia adres przed wszczęciem postępowania, nie ciąży na niej obowiązek o zmianie adresu. W tej sytuacji, jeśli organ podatkowy wszczyna z urzędu postępowanie podatkowe, powinien ustalić faktyczny adres podatnika lub jego przedstawiciela i pod ten adres doręczyć pismo. W takim wypadku organ administracji nie może powoływać się na obowiązek strony zawiadamiania organu o każdej zmianie jej adresu, wynikający z art. 146 § 1 Ordynacji podatkowej.

Powodowie podkreślili również, że postępowanie było inicjowane co roku poprzez doręczenie decyzji wymiarowej w zakresie podatku od nieruchomości. Co roku w sprawie podatku od nieruchomości toczyło się odrębne postępowanie podatkowe, którego początkiem było doręczenie decyzji za dany rok. Doręczenie decyzji za rok 2000 nie mogło więc skutkować uznaniem, że postępowanie to toczy się dalej i w rezultacie w roku 2001 przy doręczeniu decyzji ma zastosowanie art. 146 § 1 Ordynacji podatkowej. Zgodnie z powyższą normą obowiązek informowania o zmianie adresu dotyczyłby więc tylko postępowania, które mogłyby się toczyć na skutek złożenia przez A. M. odwołania od decyzji

wymiarowej w każdym danym roku. To w tym postępowaniu w razie nie poinformowania o zmianie adresu A. M. byłby narażony na zastosowanie skutku doręczenia z art. 146 § 2 ordynacji podatkowej.

W ocenie skarżących, organ miał zatem obowiązek ustalić aktualny adres zamieszkania A. M. i na tak prawidłowo ustalony adres, doręczyć wskazane decyzje. Zgodnie bowiem z art. 165 § 5 ordynacji podatkowej, doręczenie tych decyzji było pierwszą czynnością w toku sprawy i dopiero ich skuteczne doręczenie prowadziło do stanu „sprawy w toku”. Stosownie zatem do art. 146 § 1 ordynacji, z momentem otrzymania decyzji wymiarowych, A. M. miałby obowiązek informować organ podatkowy o zmianie swojego miejsca zamieszkania. Obowiązek ten nie istniał na etapie wszczęcia postępowania przez organ.

Reasumując apelujący wskazali, iż brak skutecznego doręczenia decyzji za lata 2001- 2003 A. M. przesądza o nie powstaniu zobowiązania podatkowego w tym zakresie. Stąd też hipoteka przymusowa zabezpiecza wiarygodność nieistniejącą, a obecnie już przedawnioną - zgodnie z art. 68 § 1 ordynacji podatkowej, zobowiązanie podatkowe, o którym mowa w art. 21 § 1 pkt 2, nie powstaje, jeżeli decyzja ustalająca to zobowiązanie została doręczona po upływie 3 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym powstał obowiązek podatkowy. W niniejszej sprawie, zaś decyzje ustalające nie zostały w ogóle doręczone podatnikowi. Brak doręczenia ww. decyzji ma również ten skutek, że hipoteka została wpisana z naruszeniem prawa - zgodnie z art. 35 § 2 pkt 1 lit. a) ordynacji podatkowej - podstawą wpisu hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz Gminy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie przede wszystkim wskazać należy, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wyjaśniano, że postępowanie apelacyjne, choć jest postępowaniem odwoławczym, stanowi kontynuację postępowania przeprowadzonego przez Sąd I instancji. Z tego powodu, uwzględniając treść art. 382 k.p.c., sąd odwoławczy ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz jego własnej samodzielnej oceny, przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. Mając na uwadze te założenia Sąd Okręgowy po analizie dowodów, prawidłowo zgromadzonych przez Sąd Rejonowy, nie podzielił jednak w pełni dokonanych przez ten Sąd ustaleń faktycznych. Rozbieżności zostaną wyjaśnione w dalszej części wywodów. Dla rozstrzygnięcia sprawy należało też dokonać częściowo odmiennej oceny prawnej przedstawionego przez strony materiału procesowego, jednakże nie spowodowała ona konieczności zmiany zaskarżonego orzeczenia.

Jak stanowi przepis art. 21 § 1 pkt 1 i 2 ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym w latach 2001 – 2003 (Dz. U. z 1997 r. Nr 137, poz. 926) zobowiązanie podatkowe powstaje bądź to z dniem zaistnienia zdarzenia, z którym ustawa podatkowa wiąże powstanie takiego zobowiązania bądź to z chwilą doręczenia decyzji organu podatkowego, ustalającej wysokość tego zobowiązania.

W tym zakresie rację ma więc strona powodowa, iż przepis ten przewiduje dwa sposoby powstania zobowiązań podatkowych tj. zarówno z mocy samego prawa jak również z mocy decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego.

Pierwszy z nich sprowadza się do zaistnienia określonego w ustawie regulującej konstrukcję danego podatku zdarzenia, z którym ustawa ta łączy powstanie zobowiązania podatkowego. Jest to więc stan faktyczny, który musi wystąpić, aby mogło powstać zobowiązanie. Zobowiązania tego typu powstają niejako automatycznie, bez względu na wolę i zamiar podatnika. Cechą charakterystyczną tego typu zobowiązań, odróżniającą je od zobowiązań powstających poprzez doręczenie decyzji, jest brak działania organów podatkowych. Zupełnie odmienna jest rola organu podatkowego przy powstawaniu zobowiązań podatkowych w drodze doręczenia decyzji wymiarowych. Zobowiązania te mogą powstać dopiero z dniem prawidłowego doręczenia - wydanej przez organ podatkowy - decyzji

ustalającej wysokość tego zobowiązania. Ich powstanie jest nierozzerwalnie związane z przeprowadzeniem procesu wymiaru zobowiązania, wydaniem decyzji i jej doręczeniem. Z decyzji wymiarowych wynika bowiem, ile i kiedy podatnik jest zobowiązany zapłacić (Leonard Etel, Komentarz do art. 21 ustawy - Ordynacja podatkowa).

W podatku od nieruchomości, powstanie u danego podatnika obowiązku podatkowego powoduje fakt bycia właścicielem albo posiadaczem określonych nieruchomości lub obiektów budowlanych - art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613). Jest to jeden z niewielu podatków, w których ustawodawca wykorzystuje zarówno pierwszy jak i drugi sposób powstania zobowiązania podatkowego. Pierwszy z nich (powstanie zobowiązania w związku z samym zaistnieniem określonego zdarzenia), dotyczy generalnie przedmiotów opodatkowania będących własnością albo odpowiednio objętych posiadaniem osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek niemających osobowości prawnej, jednostek organizacyjnych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i jednostek organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Wyjątkowo - na mocy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zmianie ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2002 r. Nr 200, poz., (...)), która weszła w życie 1 stycznia 2003 r. - ma on również zastosowanie do nieruchomości i obiektów budowlanych stanowiących współwłasność lub znajdujących się w posiadaniu osób fizycznych i osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (art. 6 ust. 11). Z taką sytuacją nie mamy jednak do czynienia w realiach tej sprawy. Z akt nie wynika bowiem, by A. M., obowiązany był złożyć deklarację na podatek od nieruchomości oraz opłacić ten podatek na zasadach obowiązujących osoby prawne.

W przypadku opodatkowania nieruchomości stanowiących własność lub objętych posiadaniem osób fizycznych, obowiązek podatkowy w podatku od nieruchomości powstaje właśnie w związku z doręczeniem decyzji ustalającej wysokość zobowiązania podatkowego (art. 6 ust. 7). Decyzja jest w tym przypadku wydawana przez organ podatkowy corocznie, zaś podatek jest płatny w czterech ratach.

W tej sprawie - wbrew ustaleniom poczynionym przez Sąd I instancji - zastosowanie znajdzie art. 6 ust. 7 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych stanowiący wyraz powstania zobowiązania podatkowego w sposób określony w art. 21 § 1 pkt 2 ordynacji podatkowej, a więc z chwilą doręczenia decyzji wymiarowej. Taka też podstawa prawna wskazana została w decyzjach Prezydenta Miasta S. w sprawie wymiaru podatku od nieruchomości z dnia 21 stycznia 2000 r., 6 lutego 2001 r., 18 lutego 2002 r. i 13 lutego 2003 r. (k. 21 - 24).

Zasadniczo trafne są również twierdzenia apelujących, iż Sąd błędnie ustalił, że w tej sprawie zaistniały okoliczności umożliwiające zastosowanie art. 146 § 2 ordynacji podatkowej.

Przepis ten stanowi, że w toku postępowania strona oraz jej przedstawiciel lub pełnomocnik mają obowiązek zawiadomić organ podatkowy o zmianie swojego adresu, w tym adresu elektronicznego, jeżeli wniesiono o zastosowanie takiego sposobu doręczania albo wyrażono na to zgodę (§ 1). W razie zaniedbania obowiązku określonego w § 1, pismo uznaje się za doręczone pod dotychczasowym adresem, a organ podatkowy pozostawia pismo w aktach sprawy (§ 2).

Analizując brzmienie wskazanego powyżej artykułu odwołać należy się uprzednio do treści art. 165 § 1 ordynacji podatkowej, który reguluje zasady wszczęcia postępowania podatkowego. Postępowanie podatkowe wszczyna się na żądanie strony lub z urzędu. Ustawa przewiduje zatem dwa sposoby wszczęcia postępowania, które nawiązują do zasady skargowości oraz do zasady oficjalności w zakresie inicjatywy procesowej. Wszczęcie postępowania z urzędu charakterystyczne jest dla spraw związanych z weryfikacją samoobliczania dokonywanego przez podatników. Wynika to pośrednio z przepisów, które zawierają poszczególne ustawy podatkowe. Wszczęcie zaś postępowania podatkowego na żądanie strony wiąże się zazwyczaj z realizacją jej materialnoprawnych uprawnień.

Z mocy art. 165 § 2 ordynacji podatkowej, co do zasady wszczęcie postępowania z urzędu, następuje w drodze postanowienia. Wyjątek od tej zasady dotyczy między innymi ustalenia zobowiązań podatkowych, które - zgodnie z odrębnymi przepisami - ustalane są corocznie, jeżeli stan faktyczny, na podstawie którego ustalono wysokość zobowiązania podatkowego za poprzedni okres, nie uległ zmianie, co wynika z art. 165 § 5 pkt 1 ordynacji podatkowej.

Odstąpienie od zasady wszczynania postępowania podatkowego z urzędu w formie postanowienia nie oznacza, że postępowanie takie bez wydania i doręczenia postanowienia nie toczy się i że nie istnieje stosunek procesowo - prawny pomiędzy organem a stroną postępowania. W tym wypadku jako wszczęcie postępowania należy rozumieć pierwszą czynność skierowaną do strony „na zewnątrz” przez organ (wyrok NSA z dnia 28 lutego 2002 r. (...) SA (...)). Za czynność inicjującą postępowanie należy tu więc uznać doręczenie stronie decyzji wymiarowej w sprawie podatku od nieruchomości.

Przepis art. 146 § 1 ordynacji podatkowej nakłada na strony, przedstawicieli lub pełnomocników obowiązek zawiadomiania organu podatkowego w toku postępowania o zmianie swojego adresu. Obowiązek ten aktualizuje się zatem już po jego wszczęciu. W analizowanym przypadku postępowanie podatkowe inicjowane było co roku przez doręczenie decyzji wymiarowej w zakresie podatku od nieruchomości. Co roku więc toczyło się odrębne postępowanie podatkowe, którego początkiem było doręczenie decyzji za dany rok. Trafnie wskazali w rezultacie powodowie, iż doręczenie decyzji za rok 2000 nie mogło tym samym skutkować uznaniem, że postępowanie do toczy się dalej. Powyższe uniemożliwia w konsekwencji twierdzenie, że w roku 2001, 2002 oraz 2003 przy doręczeniu decyzji ma zastosowanie art. 146 § 1 ordynacji podatkowej.

Skoro zobowiązanie podatkowe osób fizycznych w podatku od nieruchomości powstaje z dniem doręczenia decyzji ustalającej wysokość podatku, kluczowym dla sprawy była ocena, czy decyzje ustalające ów podatek za lata 2001 - 2003 zostały skutecznie doręczone właścicielowi nieruchomości tj. A. M.. Strona powodowa twierdziła, że doręczenie decyzji ustalającej podatek za rok 2001, które nastąpiło do rąk pracownika spółki, w której A. M., nie był zatrudniony, było nieskuteczne. W przypadku decyzji z dnia 18 lutego 2002 r. oraz z dnia 13 lutego 2003 r. przesyłka awizowana była w miejscu, w którym A. M., już nie zamieszkiwał. W toku postępowania przed Sądem I instancji powodowie konsekwentnie kwestionowali zatem dowody doręczenia decyzji ustalających wymiar podatku od nieruchomości.

Według art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis ten rozstrzyga na kim, w razie sporu między stronami stosunku cywilnoprawnego, spoczywa obowiązek udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozostaje w ścisłym związku z problematyką procesową dowodów. Instytucja ta spełnia dwie zasadnicze funkcje. Po pierwsze dynamizuje postępowanie dowodowe w systemie obowiązywania zasady kontradyktoryjności. Po drugie określa wynik merytoryczny sporu (sprawy) w sytuacji krytycznej, gdy strona nie udowodniła faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Ciężar dowodu wiąże się z obowiązkiem twierdzenia (ciężarem twierdzenia) i obowiązkiem dowodzenia tych wszystkich okoliczności, które mogą być przedmiotem dowodu. Ciężar dowodu charakteryzują dwa aspekty: podmiotowy, (kto, która strona w postępowaniu ma przeprowadzić dowód) i przedmiotowy (co należy udowodnić dla poparcia powołanych w procesie faktów).

Kwestionując dowody doręczenia decyzji ustalających wymiar podatku od nieruchomości powodowie obowiązani byli wykazać jednocześnie, że (...) owych decyzji nie otrzymał. Obowiązkowi temu nie podolali.

Zważyć po pierwsze należy, że dowody doręczenia decyzji ustalających wymiar podatku od nieruchomości były podstawą wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości KW (...) (k. 342- 348 Kw nr (...)). W dniu 26 sierpnia 2004 r. Sąd Rejonowy w Szczecinie (Dz. Kw 744/04) dokonał wpisu w dziale IV księgi wieczystej zgodnie ze zgłoszonym żądaniem, o czym dnia 3 września 2004 r. zawiadomił A. M. (k. 350 Kw nr (...)). Po otrzymaniu zawiadomienia w przedmiocie wpisu (k. 378b Kw nr (...)) właściciel nieruchomości wpisu tego nie zakwestionował.

Po wtóre zgodnie z art. 148 ordynacji podatkowej pisma doręcza się osobom fizycznym w ich mieszkaniu lub miejscu pracy (§ 1). Pisma mogą być również doręczane w siedzibie organu podatkowego, w miejscu pracy adresata - osobie upoważnionej przez pracodawcę do odbioru korespondencji (§ 2). W razie niemożności doręczenia pisma w sposób określony w § 1 i 2, a także w innych uzasadnionych przypadkach pisma doręcza się w każdym miejscu, gdzie się adresata zastanie (§ 3). Pod pojęciem miejsca pracy należy rozumieć każde miejsce, w którym adresat wykonuje faktycznie pracę. Nie ma przy tym znaczenia podstawa prawna świadczenia pracy. Nie ma również znaczenia to, czy

adresat wykonuje pracę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, czy też jest zatrudniony przez inny podmiot. Termin „miejsce pracy” należy rozumieć tak samo wówczas, gdy adresat przesyłki jest zatrudniony na podstawie umowy i gdy prowadzi pod danym adresem działalność gospodarczą (wyrok NSA z dnia 17 maja 2006 r., I (...) 890/05, LEX nr 286044). W miejscu pracy adresata, oprócz doręczenia właściwego, można również dokonać doręczenia zastępczego osobie upoważnionej przez pracodawcę do odbioru korespondencji. Doręczenie pisma w miejscu pracy do rąk osoby upoważnionej do odbioru korespondencji nakłada na doręczyciela obowiązek upewnienia się, że osoba odbierająca pismo jest istotnie do tego upoważniona. Nie oznacza to jednakże, iż wymogiem skutecznego doręczenia w takiej sytuacji jest legitymowanie się przez osobę odbierającą pisemnym upoważnieniem.

W sytuacji bowiem, gdy osoba obecna w miejscu, o którym stanowi przepis art. 148 § 2 pkt 2 ordynacji podatkowej, podejmuje się odebrać pismo, wykazując, iż jest zatrudnioną w tymże miejscu co adresat i potwierdza to dostępem do firmowych pieczęci lub innych urządzeń biurowo-administracyjnych, wniosek co do jej upoważnienia do odbioru korespondencji w tymże miejscu nie może nasuwać żadnych uzasadnionych zastrzeżeń, co czyni, iż dokonane do jej rąk doręczenie pisma jest skuteczne i rodzi określone konsekwencje procesowe.

Taka też sytuacja miała miejsce na gruncie tej sprawy. Pod adresem prowadzonej przez A. M. działalności gospodarczej przesyłkę zawierającą decyzję z dnia 6 lutego 2001 r. odebrała pracownica, która dysponowała pieczęcią przedsiębiorcy, złożyła jednocześnie własnoręczny podpis. Rodzi to domniemanie, że pismo przyjęła osoba uprawniona do jego odbioru. Strona powodowa, pomimo obciążającego ją w tym zakresie dowodu, nie wykazała, by na skutek doręczenia przesyłki w ten sposób, na ten adres informacje w niej zawarte (decyzja podatkowa) istotnie nie doszły do wiedzy adresata, do którego przesyłka została skierowana.

Odnosząc się do doręczenia decyzji z dnia 18 lutego 2002 r. i 13 marca 2003 r., które wysłane zostały w jednej przesyłce na adres ul. (...), (...)-(...) G., gdzie przesyłka była dwukrotnie awizowana w dniach 4 oraz 12 grudnia 2003 r. i nie została podjęta, zauważyć trzeba, iż kwestionując skuteczność tego doręczenia powodowie przedłożyli zaświadczenie z dnia 14 lutego 2011 r., z którego wynika, że pod adresem, na który nastąpiło ww. doręczenie A. M. zameldowany był w okresie od 1 września 1992 r. do 21 lutego 2003 r. (k. 27) oraz potwierdzenie zameldowania na pobyt stały przy ul. (...) w G. od dnia 28 lipca 2004 r. (k. 28).

Miejscem zamieszkania osoby fizycznej zgodnie z art. 25 k.c. jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. Tym samym o miejscu zamieszkania decydują dwa czynniki tj. zewnętrzny (fakt przebywania) i wewnętrzny (zamiar stałego pobytu). Wyrażenie zamiaru stałego pobytu nie wymaga złożenia oświadczenia woli. Wystarczy więc, że zamiar taki wynika z zachowania danej osoby polegającego na ześrodkowaniu swojej aktywności życiowej w określonej miejscowości. Dodać należy, że samo zameldowanie, będące kategorią prawa administracyjnego, nie przesądza o miejscu zamieszkania w rozumieniu prawa cywilnego. Zameldowanie spełnia wszak funkcję elementu uzupełniającego całokształt stanu faktycznego, jednak we współczesnym społeczeństwie polskim i europejskim praktyczna doniosłość i efektywność tego elementu zmalała i jego istnienie albo brak nie przesądza już materii miejsca zamieszkania (orzeczenie SN z dnia 8 maja 1970 r., I CR 208/69, OSN 1971, nr 2, poz. 37; S. Dmowski (w:) S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz, 2006, s. 116; K. Piasecki (w:) K. Piasecki, Komentarz, s. 197). Zameldowanie jest niczym innym jak aktem administracyjnym, który potwierdza okoliczność stałego zamieszkania w danej miejscowości i ułatwia ustalenie, ale nie przesądza jednocześnie o miejscu zamieszkania. Z zameldowaniem nie jest więc związane domniemanie, że określa ono miejsce zamieszkania (wyrok NSA w W. z dnia 14 grudnia 2005 r., I (...) 212/05). Zameldowanie jest czynnością materialno-techniczną mającą charakter deklaratoryjny (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 2 listopada 2004 r., sygn. akt I SA/3199/02).

Dokumenty przedłożone przez powodów owszem obrazują, że faktycznie w dacie doręczenia przesyłki zawierającej decyzje z dnia 18 lutego 2002 r. i 13 marca 2003 r., na adres (...), A. M. w lokalu tym nie był zameldowany. Sam ten fakt nie przesądza jeszcze, że w tym czasie zamieszkiwał on pod innym adresem, zwłaszcza, że z zaświadczeń wynika, że istnieje luka w zameldowaniu obejmująca okres od dnia 22 lutego 2003 r. do dnia 27 lipca 2004 r. Dowodem potwierdzającym okoliczność, iż w grudniu 2003 roku A. M. nie zamieszkiwał w G. mogły być choćby jego zeznania. O przeprowadzenie takiego dowodu strona powodowa jednak nie wniosowała. Podkreślenia wymaga, iż informacja

o wymeldowaniu się ma jedynie charakter pomocniczy i nie może stanowić dowodu, że wspomniany adres strony postępowania uległ zmianie.

W rezultacie apelujący nie sprostali obowiązkowi wynikającemu z treści art. 232 k.p.c. Nie przeprowadzili w procesie dowodów, za pomocą których mogli udowodnić fakty, z których wywodzili skutki prawne. Do osoby występującej z pozwem należy tymczasem udowodnienie faktów, które stanowią podstawę powództwa, gdyż z faktów tych wywodzi ona swoje prawo. Prawa podmiotowe mogą być skutecznie dochodzone o tyle, o ile strona jest w stanie przekonać sąd co do faktów, z których wyprowadza korzystne dla siebie twierdzenia.

W związku z powyższym, wbrew stanowisku apelujących, stwierdzić należy, iż hipoteka została wpisana zgodnie z art. 35 § 2 pkt 1 lit. a) ordynacji podatkowej, który w dacie wpisu do księgi wieczystej stanowił, iż podstawą wpisu hipoteki przymusowej jest doręczona decyzja ustalająca wysokość zobowiązania podatkowego.

Argumentując jak wyżej Sąd Okręgowy oddalił apelację powodów, za podstawę swojego rozstrzygnięcia przyjmując przepis art. 385 k.p.c. Rozstrzygnięcie zawarte zostało w punkcie I sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Powodowie przegrali postępowanie apelacyjne, obowiązani są zatem zwrócić stronie pozwanej koszty poniesione przez nią w postępowaniu odwoławczym. Do kosztów tych zalicza się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanej obliczone stosownie do § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 7 pkt 8 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radów prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 roku poz. 490). Koszty wyniosły łącznie 1.800 zł i zasądzone zostały w punkcie II sentencji.